

SAMOPROCJENA UMJESTO PROCJENE

mr.sc. Maja Ljubić,
DV Gajeta
Split

Kao stručni suradnik-pedagog u privatnim i vjerskim vrtićima grada Splita često surađujem s odgajateljima-početnicima. Riječ je o 40-ak mladih ljudi od kojih su mnogi svoju karijeru odgajatelja započeli radeći u privatnim i vjerskim vrtićima. Samo neki od njih su tijekom svog rada surađivali s nekim od pedagoga iz državnih vrtića, rijetko nazočili stručnim predavanjima, aktivima ili nekim drugim oblicima stručnog usavršavanja. Većina ih je uglavnom bila prepuštena sama sebi i svom znanju i umijeću u traganju za informacijama.

Sustavni rad s odgajateljima-početnicima u privatnim i vjerskim vrtićima započela sam u rujnu 2001. godine.

Naše odnose procjenjujem profesionalnima, ugodnima, otvorenima i iskrenima, temeljenima na međusobnom uvažavanju, poštivanju, povjerenju i ohrabivanju. Uz osobne ciljeva odgajatelja (uspješno položiti stručni ispit) imamo i vrlo jasan zajednički cilj - podići razinu kvalitete odgojno-obrazovnog rada u privatnim i vjerskim vrtićima grada Splita.

I u grupnim (putem stručnih aktiva, radionica, odgajateljskih vijeća) i u individualnim kontaktima nastojimo što više "rasvijetliti sličice", riješiti dileme, pronaći odgovore na mnogobrojna konkretna pitanja iz svakodnevne prakse te izgrađivati zajedničku viziju. Često nam se događa da je naša komunikacija vrlo živa, nabijena emocijama, ponekad i kaotična, jer, ne zaboravite, život i rad odgajatelja u mnogim privatnim i vjerskim vrtićima opterećen je mnogobrojnim problemima s kojim se gradski vrtići

rijetko ili gotovo nikada ne susreću. Upravo zato, želja mi je bila pomoći odgajateljima u osvještavanju i "sistematizira-nju" vlastitih misli i osjećaja. Ponudila sam im *Podsjetnik za samoprocjenu odgajatelja* kao svojevrsan "vodič" kroz njihova razmišljanja.

Vjerujem kako je samoprocjena manje prisiljavajuća, točnija i daleko djelotvornija od procjene koju bih ja kao stručni suradnik izvršila. Osim toga, moju procjenu odgajatelj može doživjeti ugrožavajućom, što bi dugoročno moglo opterećivati naše odnose, a moja je želja upravo suprotna - stalno graditi i unapređivati naše odnose. Odgajatelji su procijenili kako im je *Podsjetnik* zaista bio od

Vjerujem kako je samoprocjena manje prisiljavajuća, točnija i daleko djelotvornija od procjene koju bih ja kao stručni suradnik izvršila. Osim toga, moju procjenu odgajatelj može doživjeti ugrožavajućom, što bi dugoročno moglo opterećivati naše odnose, a moja je želja upravo suprotna - stalno graditi i unapređivati naše odnose.

pomoći te ga prilažemo u izvornom obliku, vjerujući kako može koristiti nekom od čitatelja ovih redaka, a mlade odgajateljice Helena, Natalija, Vedrana i Silvana odlučile su svoja razmišljanja podijeliti s ostalim odgajateljima koji se vrlo vjerojatno susreću s istim ili sličnim "vrtićkim" problemima.

Iznosimo njihove zapise.

UPITNIK

1. JA KAO ODGAJATELJU U "KLASIČNOM" VRTIĆU

Kako doživljam svoju odgajateljsku ulogu? (opišite: vrtićko okruženje-uređenje, oprema prostora; u odnosu na djecu, na roditelje, na kolege u svom vrtiću, na stručno usavršavanje i sl.)

Koje prednosti za mene kao odgajatelja ima rad u "klasičnom" dječjem vrtiću?

Koje su prednosti za djecu?

Koje su prednosti za roditelje?

Moja procjena kvalitete komunikacije s roditeljima u "klasičnom" dječjem vrtiću? (npr. mogućnost ulaska i boravka roditelja u grupi s djecom, djelatno sudjelovanje u ostvarivanju programa i sl.)

Moja procjena kvalitete komunikacije s ostalim kolegicama u vrtiću? (npr. sadržaj komunikacije, učestalost, koliko je ta komunikacija u vezi sa zajedničkim zadaćama i aktivnostima u vrtiću, u vezi djece i sl.)

Koji su nedostaci za mene kao odgajatelja rad u "klasičnom" dječjem vrtiću?

Koji su nedostaci za djecu?

Koji su nedostaci za roditelje?

Kako se osjećam radeći kao odgajatelj u "klasičnom" vrtiću?

Što razmišljam o sebi, o struci i sl.?

Što radim, kako to radim?

Kakve "poruke" mi šalje moje tijelo kad sam na poslu ili se spremam za posao?

Želim li što promijeniti?

Što točno želim promijeniti? (Navedite!)

Imam li jasnu sliku onoga što želim? (Opišite!)

Što bi za moj osobni i profesionalni život značilo kad bih uspjela promijeniti to što želim?

2. ODGAJATELJ "U PROMJENI"

Koje sam promjene uvela?

Što me je na putu uvođenja promjena poticalo, ohrabralo, pomagalo mi?

Što me je usporavalo?

Što je sada bolje:

meni

djeci

roditeljima

Što je sada gore:

meni

djeci

roditeljima

Kako se novi oblik rada - otvoreni vrtić (dječja kuća) odražava na naš kolektiv?

Kakva je naša komunikacija sada?

Kako se sada osjećam?

Što sada mislim o sebi?

Što sada radim? Kako i koliko je promijenjena moja odgajateljska uloga?

Kako se moje tijelo ponaša kad sam na poslu ili se spremam na posao?

3. KAKAV ODGAJATELJ ZAISTA ŽELIM BITI?

Kako vidim sebe kao profesionalca za 5, 10, ... , godina?

U čemu sam izrazio uspješna? Koje su moje jake strane?

Što o meni misle moje kolegice, djeca, roditelji?

Kako unapređujem sebe i svoju odgojnu praksu?

Kako upoznajem stručnu javnost s postignućima svoje odgojne prakse?

SILVANINA SAMOPOROCJENA

Silvana Zaboš, DV Disneyland

1. Ja kao odgajatelj u "klasičnom" vrtiću

Svoju odgajateljsku ulogu doživljam kao vrlo odgovornu, složenu i kreativnu, kako u odnosu na djecu, tako i u odnosu na njihove roditelje. Naš odnos temelji se na toplini i prijateljstvu, podršci i međusobnom razumijevanju. Nastojimo se ponašati suradnički i poticati jedni druge, a u odnosu na kolegice se doživljam kao dio dobro uigranog tima, kojem je, osim stručne suradnje, izuzetno važan prijateljski odnos koji zajednički izgrađujemo.

Dosad sam svoj posao obavljala "klasičarski", tj. vrlo školarizirano. To je jednostavniji način rada. Sve je isplanirano, nema odstupanja, ne vodi se briga o potrebama djeteta, važan je samo plan i program i sve je "pod kontrolom". Ne vidim nikakve prednosti ovakve metode rada, ni za odgajatelje, ni za djecu, ni za roditelje. Nedostaci rada u "klasičnom" vrtiću su veliki. Za mene kao odgajatelja, nedostatak je gubitak slobode i kreativnosti u radu. Sve je ukalupljeno i unaprijed isplanirano.

Zalažem se za demokratičan odgoj, iako ga je u zadanim vrtičkim okvirima veoma teško provoditi. Nedostaci "klasičnog" vrtića za djecu jesu nedostatak slobode izbora, nemogućnost izražavanja svojih želja i potreba. Roditelji, pak, u "klasičnom" vrtiću nemaju uvid u život grupe. Isključuje ih se iz života vrtića, nisu dio tima, a trebali bi to biti.

Mislim kako je u našoj grupi nužno potrebno uvesti promjene. Želim promijeniti kutiće (centre), oplemeniti ih i obogatiti. Nadalje, s frontalnog oblika rada potrebno je prijeći na rad u malim grupama i pojedinačno te polaziti isključivo od djeteta i njegovih potreba. Kad bih uspjela "klasični" pristup promijeniti u "otvoreni" pristup, mislim da bih potpuno zadovoljila potrebe djeteta, a ujedno i svoju profesionalnu potrebu.

2. Odgajatelj u "promjeni"

Nakon sastanka s našom pedagogicom, kolegica i ja odlučile smo promijeniti naš "klasični" vrtić u "otvoreni" tip vrtića. Pedagogica nam je dala veliki poticaj i puno pomogla u ostvarenju naših zamisli. Napravile smo drukčiju organizaciju prostora, osposobile smo različite centre okupljanja djece u cilju zadovoljenja njihovih potreba, napustile smo frontalni pristup u radu i konačno sve manje sličimo školi. Sada se osjećamo mnogo slobodnije, i djeca i mi. Potrebe djeteta su više zadovoljene, ono ima veću slobodu izbora, spontanije je, a ja imam bolji uvid u ono što djeca žele. Osjećam se mnogo slobodnije i u planiranju i u ostvarivanju postavljenih zadataka. Primjećujem da je djeci i roditeljima promjena vrlo ugodna. Roditelji su se počeli aktivno uključivati u naš vrtički život. Sada više razmišljam o željama i interesima djece, ali više razmišljam i o roditeljima.

Ova promjena djeluje pozitivno na sve - na djecu, roditelje, kolegice i mene. Sada na posao dolazim opuštena, moje tijelo puno je energije, imam poticaj za bolji i uspješniji rad.

3. Kakav odgajatelj želim biti?

Sebe kao profesionalca, za 5-10 godina, vidim kako maksimalno povezujem teoriju i praksu, uvijek razmišljajući o potrebama djece.

Spremna sam na promjene, uvijek voljna poraditi na sebi, kako bih mogla bolje obavljati svoj posao. Svoju odgojnu praksu stalno unapređujem novom literaturom, stručnim aktivima i suradnjom sa stručnim timom i kolegicama.

NATALIJINA SAMOPROCJENA

Natalija Čenić,
 DV Disneyland 2

Uloga odgajatelja je složena. Djeca u vrtiću svakodnevno provode dosta vremena, time je utjecaj odgajatelja velik. Svjesna sam da moja pogreška može imati posljedicu na razvoj djeteta. Isto tako, komunikacija s roditeljima je ponekad teška. Roditelj mora znati kako njegovo dijete provodi vrijeme u vrtiću. Treba mu omogućiti da sudjeluje u aktivnostima, izletima, posjetama, ... Naravno, kao što treba zadovoljiti potrebe djece i roditelja, ne smijemo zanemariti ni potrebe nas odgajatelja.

"Klasičan" vrtić nema puno prednosti. Mislim da se djeca u "klasičnom" vrtiću guraju u određene šablone, "svi su jednako dobri", nema izdvajanja ... Forsiraju se aktivnosti koje ne žele raditi. Moraju se dugo pripremati za razne svečanosti gdje pokazuju roditeljima što su naučili. Konačno, to se pretvara u "driblanje" djece, da bi sve izgledalo savršeno. Pritom odgajatelj gubi dragocjeno vrijeme, a roditelji su, po inerciji, naučeni na ovaj način rada.

Što promijeniti?

Vidjevši kako se u nekim vrtićima prostorno i odnosno okrenulo djetetu, i ja sam htjela uvesti određene promjene. Pritom je jako bitna odlična suradnja s kolegicama. Zajedno smo pokušale preurediti prostor, tako da postane što poticajnije za djecu. Formirale smo razne kutiće koji su ispresjecali prostor, navodeći djecu da se grupiraju u male skupine. Ponudile smo im razne materijale, koje postupno i dalje proširujemo. Očita je promjena u igri djece. Ne osjeća se prokobrajnost djece, kao ranije. Prije nam je trebalo malo vremena za pripremu aktivnosti, a daleko više energije da bi zadržali pažnju sve djece. Sada je priprema mnogo zahtjevnija, bogatija sadržajima, ali je tijekom daleko jednostavniji, jer djeca sama pronalaze sadržaje koji ih zanimaju.

Ipak, kod svake aktivnosti gdje se djeca zaprljaju nađe se po neki roditelj koji primjeti mrlju na odjeći, a nije svjestan da je njegovo dijete zaista uživalo. Stoga smo se trudili posvetiti veću pažnju roditeljima. Ne samo upoznati ih s promjenama, nego i uključiti ih u njih. Postupno su stekli naviku ulaska u sobu, razgledavanja, zanimanja za planirane aktivnosti ... To nas je ponukalo da "Jesensku svečanost" iskoristimo za druženje djece, roditelja i odgajatelja. Naravno, pritom smo roditelje potaknuli da aktivno sudjeluju u praktičnim aktivnostima, plesu, natjecanjima, pjesmi, pantomimi ... Meni osobno ovo druženje je bilo prekrasno iskustvo. Reakcije roditelja su bile izrazito pozitivne. Ovo su neke od njihovih izjava:

Ideja je super, jer druženja nikad dosta, kako među djecom, tako i među roditeljima. Očito je da prisustvo roditelja djeluje poticajno na djecu i tjera ih na dodatne napore. Otkrio sam i neke sklonosti svoje djece o kojima ranije nisam razmišljao. Problem je jedino termin, jer zaposlenim roditeljima je teško odvojiti vrijeme, makar i za ovakve aktivnosti.

G. Š., otac Gordana, 5,3 i Karle, 3,8

Mišljenja sam da priredbe uz neformalno druženje roditelja i djece puno više odgovaraju i djedima i drugima, a nadam se i tetama. Možda bi trebalo roditelje koji imaju afiniteta za skečeve, pjevanje i sl. uključiti kao iznenađenje za djecu ili kao izvođače da bi se djeca slobođnije ponašala.

D. A., Anteina mama (6,2)

Sve pohvale tetama na izvrsno organiziranom druženju djece, roditelja i samih teta. Odlična je ideja da se svi zajedno družimo, upoznamo i zabavljamo. Osobno sam uživala u igranju i smijehu s djecom. Željela bih da se ovakva druženja organiziraju što češće.

S. K., Lovrina mama (3,5)

Prvo, veliko hvala za jedan ovakav doživljaj. Ovo je naše prvo zajedničko igranje takve vrste, ali se nadam da nije zadnje. Suradnja vas teta i djece je fenomenalna, a nadam se da

smo se i mi roditelji pokazali i da ćete nas pozvati i sljedeći put (mislim da je djeci bilo zanimljivo smijati nam se dok mi plešemo i recitiramo). U iščekivanju još takvih lijepih dana, još jednom hvala što ste takve i što vas moje dijete voli.

M.N., Sarina mama (5,1)

Osjećam zadovoljstvo zbog nastalih promjena. Svjesna sam da je to trajni proces. Bitno je pratiti želje djece i stvarati uvjete za zadovoljenje njihovih potreba. Osobno želim biti odgajatelj što više okrenut djetetu, a što manje raznoj papirologiji.

HELENINA SAMOPROCJENA

Helena Ivković,
DV Disneyland 2

1. Ja kao odgajatelj u "klasičnom" vrtiću

Svoju odgajateljsku ulogu u odnosu na djecu doživljam kao vrlo složenu i odgovornu, ulogu na koju sam ponosna, ulogu punu podrške i razumijevanja, jednom rječju - prijateljsku ulogu. U odnosu na roditelje svoju ulogu doživljam kao suradničku; u odnosu na kolegice doživljam sebe kao dio tima u kojem postoji međusobna suradnja i kvalitetna komunikacija. Što se tiče stručnog usavršavanja, težim stalnom napredovanju, od čitanja stručne literature, sudjelovanja u različitim radionicama i stručnim aktivima, posjeta drugim vrtićima, redovitih susreta s mentoricom gđom. Ružicom Sunajko do razmjene iskustava s kolegicama iz svog i iz drugih vrtića.

Kad govorim o načinu rada u "klasičnom" vrtiću, moram istaknuti da nekih izrazitih prednosti ni za djecu, ni za mene kao odgajatelja ne vidim, osim što je "sve pod kontrolom". Ovaj način rada teži skolarizaciji, pa ne možemo niti govoriti o potrebama djece.

Moja komunikacija s roditeljima je odlična, oni imaju mogućnost boravka s djecom u grupi. Kad god postoji problem, osjećam njihovu spremnost na suradnju, ali nemaju mogućnost aktivnog sudjelovanja u ostvarivanju programa.

S kolegicama imam izuzetno dobar odnos koji se temelji na otvorenoj komunikaciji, međusobnoj suradnji, podršci i razumijevanju kako u fazi planiranja, tako i u ostvarivanju zajedničkih zadaća i aktivnosti u vrtiću.

Nedostatke "klasičnog" načina rada vidim u tome što se rad s djecom odvija kao u školi, sve je do detalja isplanirano, a ono što nije smatra se improvizacijom, nema slobode ni spontanosti, osim u slobodnim aktivnostima. Aktivnosti nisu usmjerene na zadovoljavanje djetetovih potreba, nego se nastoji prenijeti znanje, naučiti ih.

Roditelji? Neki od njih zadovoljni su ovakvim "školskim" pristupom, a oni suptilniji upravo su oduševljeni promjenama koje se događaju. Ja kao odgajatelj u "klasičnom" vrtiću osjećala sam se često puta "ukalupljeno", u nemogućnosti da zadovoljim dječje potrebe i realiziram aktivnosti koje su proizlazile iz njihovih interesa. Osjećala sam se ograničeno. Uzevši u obzir ove sputavajuće okolnosti, o sebi ipak razmišljam kao o osobi koja je izabrala i radi posao koji voli. Nastojim prepoznati dječje potrebe osluškujući signale koje mi šalju, nastojim biti odgajatelj koji kvalitetno obavlja svoj posao. Moje tijelo šalje mi pozitivne "poruke". U vrtić dolazim vedra, radujem se susretu sa svojom grupom. Ako sam "loše", nastojim biti najbolje što mogu.

Želim promjene i imam jasnu sliku o tome što želim. Neke stvari su se, uvođenjem novog načina rada, automatski promijenile, a ono što još želim promijeniti jest broj djece u grupi s obzirom na prostor, materijalne uvjete i, budući da sam u privatnom vrtiću, unaprijediti suradnju s drugim vrtićima. U moj osobni profesionalni život navedene promjene donijele bi više zadovoljstva i uspjeha.

2. Odgajatelj u "promjeni"

Promjene koje sam uvela: razmještaj i drukčija organizacija prostora, bogatstvo različitih materijala, točno određeni centri okupljanja u funkciji zadovoljavanja dječjih potreba i

interesa. U procesu uvođenja promjena najviše me motiviralo moje iskustvo s polaganja stručnog ispita, pomogla su mi iskustva kolegica iz DV *Dobri* koje već duže vrijeme rade po ovoj koncepciji, a ono što me najviše hrabri jest moje duboko uvjerenje da je ovo pravi put koji zaista poštuje individualnost i slobodu svakog djeteta. Aktivnosti sada polaze od interesa djece, imaju više slobode i mogućnosti izbora, oni zaista slijede svoje potrebe i mogućnosti, a ja kao odgajatelj imam bolji uvid u to što dijete želi i može i samim tim bolje smjernice za rad.

Novi oblik rada donio je samo pozitivne promjene. Moja odgajateljska uloga promijenjena je utoliko što se sada više vodim dječjim željama, potrebama i interesima, osjećam se slobodnije u planiranju i ostvarivanju zadataka i aktivnosti, djeca su spontana i otvorena u izražavanju svojih želja i izboru aktivnosti, a roditelji se sve više uključuju u život vrtića.

ONAJ KOJI OSJEĆA
PORIV DA LETI,
NE MOŽE NIKAD
PRISTATI NA
PUZANJE!
Helen Keller

3. Kakav odgajatelj zaista želim biti?

Želim biti odgajatelj koji će slušati i znati prepoznati poruke djece, ponašati se u skladu s tim, želim biti kompetentan odgajatelj koji će aktivno promišljati svoju praksu, biti otvorena za promjene i

novine u smjeru što kvalitetnijeg rada. I želim zadržati ono malo "dijete u sebi", jer u njemu često nalazim rješenja za svoje probleme u odgojnom radu s djecom.

VEDRANINA SAMOPROCJENA

Vedrana Vučković
DV Kremenko

1. Ja kao odgajatelj u "klasičnom" vrtiću

Tijekom trogodišnjeg radnog staža formirala sam se kao odgajatelj i taj proces i dalje traje. Na tom putu, zajedno sa mnom, mijenjao se i moj doživljaj uloge odgajatelja. Na prvim zamjenama radila sam u "klasičnim" vrtićima i, iako se nisam identificirala s "klasičnim"

odgajateljima, preuzela sam puno njihovih osobina. Najčešće sam koristila frontalni oblik rada na razini skupine, prevladavale su strukturirane aktivnosti koje sam planirala, poticala i vodila. Takav način rada pružao mi je osjećaj sigurnosti i kontrole nad skupinom. Znala sam kad ću, koliko i koje sadržaje ponuditi djeci i vjerovala da će ih tako SVI najbrže i najbolje usvojiti. Soba u kojoj smo boravili bila je prilagođena takvom načinu rada. Svi stolovi su bili na jednoj strani sobe, dok je drugom stranom dominirao prazan prostor, kutići su bili nedovoljno odvojeni.

Različitost od "klasičnog" vrtića očitovala se u kliznom vremenu doručka i samoposluživanju. Djeca su imala mogućnost izbora količine i vrste hrane, namaza i napitka, nisu morala odlaziti na spavanje. Komunikacijom i suradnjom s roditeljima bila sam zadovoljna.

Sudjelovali su s prijedlozima i u organizaciji izleta. Roditelji su nam bili vodiči kroz *Galeriju Meštrović*, omogućili posjet zračnoj luci i stadionu *Poljud* i igralištu *NK Split*.

U vrtiću nas je posjetila mama stomatologa i tata koji je osvojio brončanu medalju na Olimpijadi. Odnos smo osnaživali svakodnevnom komunikacijom i organiziranim individualnim sastancima po potrebi.

2. Odgajatelj u "promjeni"

Ove pedagoške godine počela sam raditi u mlađoj odgojnoj skupini (3 do 4 g.) i zapljusnuli su me svi nedostaci "klasičnog" vrtića koji do tada nisu bili izraženi.

Trošila sam ogromne količine energije pokušavajući potaknuti djecu na aktivnost, stalno intervenirajući u rješavanju fizičkih i verbalnih sukoba i strahovala za njihovu sigurnost zbog stalnog trčanja po sobi. Sav moj trud rezultirao je osjećajem nemoći i iscrpljenosti i snažnom željom za promjenom.

Moja slika o tome što želim postići je jasna - suradničko i prijateljsko ozračje u kojem će djeca i odgajatelj biti sretni. U pokušaju ostvarivanja željenog cilja započela sam s promjenama, suradujući s kolegicom i pedagogom.

Razmjestile smo stolove po sobi, odvojile kutiće ormarima i eliminirale prazni prostor. Prešle smo s frontalnog oblika rada na individualni rad i rad u manjim skupinama. Omogućile djeci slobodan izbor aktivnosti i materijala. Omogućile djeci odlazak u druge skupine (jaslička i starija 5 do 6 g.)

Ono što me potiče i ohrabruje da nastavim s uvođenjem promjena je povratna informacija koju mi daju djeca. Sukobi u skupini su se smanjili, ali ne i nestali, interes i trajanje aktivnosti raste. Do cilja još nismo stigli, ali smo korak bliže.

3. Kakav odgajatelj zaista želim biti?

Od odgajatelja koji prenosi svoje znanje, mijenjam se u odgajatelja koji stvara uvijete za dječje samostalno stjecanje znanja i vještina. Osjećaj bespomoćnosti je nestao i sada se smatram kompetentnijom i uspješnijom.

Potvrda mom vjerovanju su sretnija i uspješnija djeca, a samim tim i roditelji.

Želim doći do svog cilja i biti odgajatelj koji će moći prepoznati potrebe svakog djeteta i omogućiti mu da ih zadovolji. A znanja i vještine koje stječem želim dijeliti s roditeljima i kolegicama. Prije svega želim gledati djecu dok "LETE" jer "ONAJ KOJI OSJEĆA PORIV DA LETI, NE MOŽE NIKAD PRISTATI NA PUZANJE." (Helen Keller)

